

BIBLIOGRAFIA:

- Ahmad, Aziz. 1964. *Studies in Islamic Culture in the Indian Environment*. Oxford: Clarendon Press.
- Bendre, Vasudev S., ed. 1961. *Śekh Mahammadbābā yāncā kavītāsangraha*. Mumbai: P. P. H. Bookstall.
- Bendre, Vasudev S., 1957. *Tukārām mahārāj yānce santasangati*. Mumbai: Mauj Prakāśan.
- Chand, Tara. 1946. *Influence Of Islam On Indian Culture*. Allahabad: The Indian Press.
- Dhere, Ramachandra, C., ed. 1981. *Yogasangrām*. Pune: Vardha Books.
- Dhere, Ramachandra C. 1967. *Musalmān Marāṭhī Santkavī*. Pune: Dnyānarāj Prakāśan.
- Dhere, Ramachandra C. 1994. *Ekātmatece Śilpakār*. Pune: Manjul Prakāśan.
- Gavli, Narayan S. 2009. "Aitihāsik va sanskrutik druṣṭikonatūn Śrīgondā parīsar," In *Śodha nibandha sangraha*, edited by Rode Somnath, 17-26, Shrigonda: Shri Chhatrapati Shi-

vaji Mahavidyalay.

- Gavli, Narayan S. and Gavli, Lanka N. 2011. *Śrī Sant Śekh Mahammad Mahārāj*. Aurangabad: Kailās Publications.
- Gosavi, R. Ra., ed. 2000. *Śrīsakalasantaṅgāthā*, Pune: Sārthī Prakāśan.
- Hawley, John S. 1988. "Author and Authority in the Bhakti poetry of North India." *The Journal of Asian Studies* 47 (2): 269-290.
- Joshi, Shankar N., ed. 1932. *Śrī Santakavi H. Bh. P. Dāsgaṇūmahārājkrut Ākhyān Samuccaya*. Pune: Citraśālā press.
- Ranade, Mahadev G. 1974. *Rise of the Maratha power*. Delhi: Publication Divisions, Ministry of Information and Broadcasting, Government of India.
- Tulpule, Shankar G. 1979. *Classical Marāṭhī Literature*, Wiesbaden: Otto Harrassowitz.

Medzinárodná Vámbéryho konferencia (Nemzetközi Vámbéry Konferencia), roč. I.-XVIII., Dunajská Streda, 2002-2020

ATTILA KOVÁCS

Historická pamäť dokáže byť – a v strednej a východnej Európe zvlášť – občas veľmi výberová. Osoby a fakty, ktoré sa nehodia do naratívu tej či onej národnej alebo inej ideológie, sa ľahko strácajú v hmle zabudnutia, alebo v lepšom prípade žijú svojím alternatívnym životom menšinových subkultúr. Takto už nepretržite osemnásť rokov sa každoročne koná v Dunajskej Strede orientalistická konferencia, ktorá bola z veľkej časti nepovšimnutá prevažnou časťou slovenských orientalistov. Stalo sa tak zrejme preto, že hlavným rokovacím jazykom konferencie je maďarčina. To však nič nemení na fakte, že ide o jedno z najvýznamnejších orientalistických podujatí v strednej Európe a konferenčné zborníky, vydávané každoročne, tiež zdôrazňujú význam tohto konferenčného cyklu. V tomto príspevku by som rád priblížil samotnú konferenciu, tiež aj okolnosti jej vzniku. Tiež sa budem venovať aj faktu, že málokto z českých a slovenských orientalistov, ktorí nehovoria po maďarsky, o tomto vedeckom podujatí počul.

Pre lepšie pochopenie je však treba začať osobou, ktorá konferencii dala meno: Árminom Vámbéryim (Filipický 1999, 46, 497). Tento vo svete dobre známy orientalista, turkológ a cestovateľ (Landau 2014; Mandler 2016), ktorého životné osudy v druhej polovici 19. stor. patrili v našich končinách k tým najdobrodružnejším, zostal v slovenskom prostredí do veľkej miery neznámy (Morvay 2007; Markusková 2017). Pritom sa začali práve na území dnešného Slovenska. V r. 1832 sa vo Svätom Jure pri Bratislave v chudobnej židovskej rodine narodil chlapec menom Hermann Wamberger (až neskôr si zmenil meno na maďarskejšie znejúce Ármin Vámbéry). Mal neľahké detstvo, ako trojročný ochromel na ľavú nohu a skoro nato zomrel aj jeho otec. Po tejto udalosti sa s matkou presťahovali do Dunajskej Strede, vtedy významného židovského centra a Vámbéry sa vždy hrdo hlásil k tomuto mestu.

Už v detstve sa ukázalo jeho jazykové nadanie - ako 16 - ročný už ovládal maďarčinu, nemčinu, hebrejčinu, francúzštinu, latinčinu a začal študovať angličtinu, škandinávske a slovanské jazyky, ktoré si časom tiež osvojil. V r. 1845 sa zapísal na piaristické gymnázium vo Svätom Jure, od r. 1847 pokračoval v štúdiu v Šoproni. Popri štúdiu - aby finančne podporil svoju rodinu - pôsobil ako domáci učiteľ. Štúdiá dokončil v Prešporke (dnešná Branislava) a v Pešti. Študoval semitské a iné orientálne jazyky, najmä osmanskú turečtinu.

Jeho talent a snaha boli ocenené v r. 1857, keď s podporou vtedajšieho uhorského ministra kultúry baróna Józsefa Eötvösa odcestoval do Istanbulu a v osmanskej metropole strávil štyri aktívne roky. Počas tohto pobytu sa mu plne podarilo integrovať sa do osmanskej spoločnosti a pôsobil pod menom Rešid *efendi* ako tajomník

vplyvného politika pašu Fuáda. V r. 1861 sa vrátil do Pešti, aby sa uchádzal o finančnú podporu Maďarskej akadémie vied so zámerom vydať sa na svoju životnú cestu do Perzie a Strednej Ázie.

Vrátil sa teda do osmanského hlavného mesta a odtiaľ vyrazil v prestrojení za derviša (muslimského mystika) na svoje cesty po Ázii. V prvej etape sa vydal do Perzie, jeho cesta viedla cez Erzurum a Tabríz do Teheránu. Tam si vytvoril základňu a z Teheránu sa vydal na druhú etapu svojho putovania, keď cestoval po centrálnom Iráne na trase Teherán, Qom, Kášán, Persepolis, Širáz a späť. V Persepolise – ako mnohí vtedajší západní cestovatelia – vyryl svoje meno do ruín starobylého perzského mesta. Z Teheránu sa vydal v r. 1863 na tretiu, najvýznamnejšiu etapu svojej cesty do Strednej Ázie po trase: Chíva, Buchara, Samarkand, Herát, Mašhad, Nišápúr a späť do Teheránu.

Išiel peši s chromou nohou v prezlečení za derviša, sprevádzaný svojím tatárskym sluhom, čo bol iste pozoruhodný výkon. Ba čo viac - ako prvý Európan v polovici 19. stor. vykonal (a aj prežil!) cestu do Strednej Ázie, priniesol mnohé nové poznatky o regióne, ktorý vtedy stál v strede záujmu veľmocí, najmä Veľkej Británie a Ruska. V r. 1864 sa z Teheránu vrátil cez Erzurum späť do Istanbulu a ešte v tom istom roku aj do Pešti. Tam ho privítali ako hrdinu, no najväčšej slávy sa mu dostalo pri jeho ceste do Londýna v r. 1865, kde ho vítali s veľkým nadšením.

Na cestách sa zdokonalil v arabčine, perzštine a turečtine a poznal islám v jeho mnohých podobách od Osmanskej ríše cez Perziu po stredoázijské chánáty a Afganistan. V rokoch 1865-1904 pôsobil ako profesor orientálnych jazykov na univerzite v Budapešti. Publikoval početné knihy a články najmä v angličtine, nemčine a maďarčine.¹ Jeho diela sa dajú tematicky rozdeliť na cestopisné (tie sú asi najdôležitejšie), národopisné, politické, jazykovedné (najmä turkologické) a historické. Udržoval akademické aj politické kontakty na východe aj na západe.

Vámbéry bol iste kontroverzná osobnosť. V akademických kruhoch sa často vyznačoval problematickými vzťahmi a profesionálnou žiarlivosťou voči svojim kolegom. Známy je najmä jeho spor so svojim žiakom, neskôr svetoznáмым učencom, zakladateľom modernej islamológie ako vedy, ďalším uhorským židovským orientalistom Ignácom Goldzinerom (1850-1921) (pozri: Beránek 2010, 29-35). Tiež sa mu vytýka jeho poli-

Obrázok 1: Fotografia Ármina Vámbéryho ako univerzitného profesora z r. 1876 (zdroj: Vámbéryho občianske združenie).

tická angažovanosť na strane Britov (bol pravdepodobne britským tajným agentom), bol zapálený maďarský nacionalista. No pritom mal srdečné vzťahy s rodiacim sa sionistickým hnutím a jeho vodcom, peštianskym rodákom Teodorom Herzlom, ktorému slúbil osobnú pomoc pri vyjednávaní s osmanským panovníkom v záujme založenia židovského štátu v Palestíne (Landa 1999). Na jeho akademický výkon a vedecké kvality by sme však nemali nazerať podľa súčasných meradiel. Bol synom svojej doby a jeho zásluhy v poznávaní jazykov, kultúry a náboženstiev Strednej Ázie európskou vedou v 19. stor. sú nespochybniteľné. Zanechal po sebe mnohé publikácie vydané v rôznych jazykoch, ktoré dodnes vychádzajú v reprintoch a naďalej inšpirujú nové generácie orientalistov. Vámbéry zomrel v Budapešti v r. 1913.

Po vytvorení národných štátov po prvej svetovej vojne a v ovzduší narastajúceho nacionalizmu, pamiatka na židovsko-maďarského orientalistu v Československu nebola žiaduca. Až po r. 1989 sa vytvoril priestor pre iniciatívu vychádzajúcej z lokálpatriotizmu

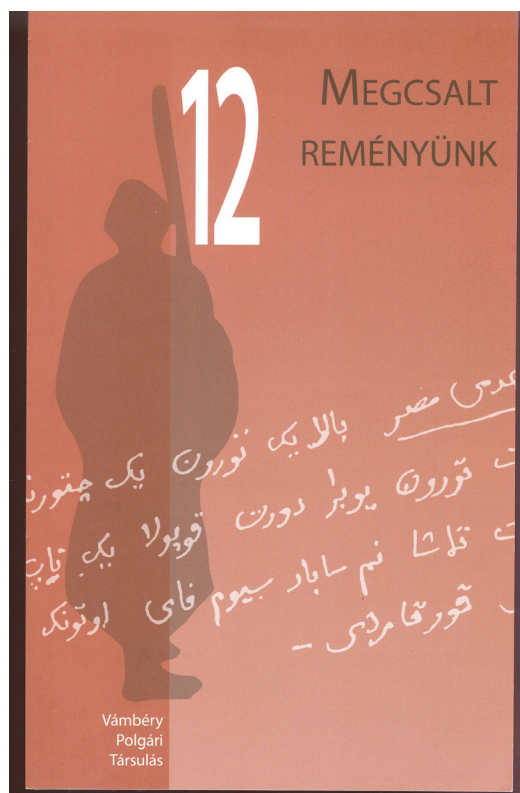
¹ Výber jeho kníh vydaných v angličtine: *Travels in central Asia* (1865); *History of Bokhara* (1873); *The coming struggle for India* (1885); *The life and adventures. Written by himself* (1886); *The Story of my struggles. The memoirs of Arminius Vámbéry* (1904); *Western culture in eastern land* (1906). Digitálne verzie pôvodných vydaní jeho publikácií sú voľne prístupné online: Internet Archive. n.d. „Vámbéry.“

Obrázok 2: Socha Vámbéryho sediaceho na lavičke v Dunajskej stredě, odhalená v r. 2018 (zdroj: Vámbéryho občianske združenie).

niektorých dunajskostredských občanov a v r. 2000 založili Občianske združenie Ármína Vámbéryho (Vámbéry Polgári Társulás. n.d.). Z ich iniciatívy sa konávajú Vámbéryho dni v Dunajskej Stredě, kde učencovo meno nesie aj hlavné námestie a jedna zo škôl (Vámbéry Ármín Gimnázium n.d.). Občianske združenie od r. 2001 organizuje aj celoslovenskú zemepisnú súťaž pre žiakov základných škôl s vyučovacím jazykom maďarským pomenovanú po slávnom cestovateľovi. Vámbérymu sú v meste venované dve sochy - busta odhalená v r. 2001 sa nachádza na námestí s jeho menom a v r. 2018 pribudla v centre Dunajskej Stredě socha v životnej veľkosti – Vámbéry sediaci na lavičke.

Vámbéryho medzinárodná konferencia vznikla v r. 2002 a od tej doby sa koná každoročne. Za uplynulých 18 ročníkov sa na nej zúčastnilo vyše sto orientalistov z celého sveta. Konferencia sa tradične koná na jeseň, obvykle na začiatku októbra, a keďže jeho hlavným rokovacím jazykom je maďarčina, účastníkmi sú najmä orientalisti z Maďarska. Počas temer dvoch dekád existencie na konferencii vystúpili mnohí z popredných maďarských turkológov, arabistov, iranistov, lingvistov, historikov, archeológov, antropológov, politológov a pod. Táto dunajskostredská konferencia totiž má popri

Obrázok 3: Ukážka zborníka príspevkov vydaného z Medzinárodnej Vámbéryho konferencie (zdroj: archív autora).

dobrej reputácii aj tú výhodu, že môže ponúknuť takpovediac „neutrálnu pôdu“ pre odborníkov pôsobiacich na inak medzi sebou súperiacich akademických pracoviskách a inštitúciách. Tento faktor by sa nemal podceňovať, keďže odborná rivalita a osobné spory medzi akademikmi neboli charakteristické len pre obdobie, keď na univerzite pôsobil Ármín Vámbéry. Vámbéryho konferencia, jednak kvôli svojej geografickej polohe a hlavne preto, že sa nekoná na nejakej „konkurenčnej“ univerzite či na pôde vedeckého ústavu, stala sa slobodným fórom na prezentáciu vedeckých výsledkov.

Po maďarsky hovoriaci orientalisti zo Slovenska sa zúčastňovali na konferencii už od jej vzniku. Síce „domácich“ účastníkov nikdy nebolo veľa a len zlomok tvorili akademici, no pre ukotvenie podujatia v slovenskom kontexte to zohrávalo dôležitú úlohu. Turkológ zo SAV Gabriel Pirický, diplomat a bývalý veľvyslanec SR v mnohých arabských krajinách Péter Zsoldos alebo aj autor týchto riadkov sa pri svojej pravidelnej účasti na konferencii snažili Vámbéryho dostať do povedomia slovenskej odbornej a laickej verejnosti. Popri účastníkoch zo Slovenska a Maďarska na konferencii vystúpili aj vedci napr. z Turecka, Rumunska, Poľska, Kazachstanu, Uzbekistanu, Mongolska a Číny. Síce išlo

o ojedinelé vystúpenia v angličtine, a hoci je tento jazyk alternatívnym rokovacím jazykom konferencie, doteraz túto možnosť slovenskí a českí orientalisti nevyužili.

Konferencia sa stala významným miestom stretávania sa predovšetkým turkológov, ale postupne sa vytvorila napr. aj arabistická a islamologická či iraniistická sekcia. Aj príspevkom o Vámbéryho osobnosti a strednej Ázii bola venovaná zvláštna pozornosť. Popri profesoroch a docentoch postupne začali na Vámbéryho konferencii vystupovať aj ich doktorandi či iní mladí vedci. Tento počín tiež prispel k tomu, že sa toto vedecké podujatie, ktoré sa koná v malom meste na juhu Slovenska, stalo pre stredo európsku orientalistiku významným miestom stretávania. Najväčšiu zásluhu na tom, že konferencie aj iné akademické a civilné aktivity spojené s Vámbérym sa konajú 18 rokov nepretržite a pravidelne, má predseda občianskeho združenia Gyula Hodossy a maďarský turkológ a tajomník Vámbéryho vedeckého kolégia Mihály Dobrovits. Toto vedecké združenie vzniklo v r. 2005 za účasti významných orientalistov z Maďarska a zo Slovenska, s cieľom organizovať Vámbéryho konferencie a zaistiť jeho vedeckú kvalitu, ako aj vydávanie konferenčných zborníkov a moderných akademických edícií Vámbéryho diela. Vedecké združenie každoročne udeľuje tiež Vámbéryho cenu za prácu na poli orientalistiky, ktorú dostala napr. významná slovenská turkologička Xénia Celnarová alebo izraelský orientalista Jacob M. Landau.

Una contribución importante al estudio de la cerámica Maya.

Bernard Hermes "La cerámica del sitio Maya Nakum, Petén, Guatemala". Jagiellonian University Press, Cracovia. Polonia, 2019.

DORA MARITZA GARCÍA PATZÁN

Esta monografía cerámica es el resultado de las investigaciones realizadas en el sitio arqueológico Nakum, ubicado en Petén, Guatemala, por parte de la Universidad Jaguelónica de Cracovia, Polonia. Nakum es parte de un área protegida conocida como Parque Triángulo

BIBLIOGRAFIA:

- Beránek, Ondřej. 2010. *Ignác Goldziher – vězeň z Budapešti: Život a dílo zakladatele islamologie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Filipský, Jan a kol. 1999. *Kdo byl kdo. Čeští a slovenští orientalisté, afrikanisté a iberoamerikanisté*. Praha: Libri.
- Internet Archive. n.d. „Vámbéry.“ <https://archive.org/search.php?query=V%C3%A1mb%C3%A9ry>. Accessed November 11, 2020.
- Landau, Jacob M. 1999. „Arminius Vámbéry: Identities in Conflict.” In *Jewish Discovery of Islam: Studies in Honor of Bernard Lewis*, edited by Martin S. Kramer, 95-102. Tel Aviv: The Moshe Dayan Center for Middle Eastern and African Studies – Tel Aviv University.
- Landau, Jacob M. 2014. „Arminius Vámbéry: Traveller, Scholar, Politician.“ *Middle Eastern Studies* 50 (6): 857-869.
- Mandler, David. 2016. *Arminius Vámbéry and the British Empire: Between East and West*. Lanham: Lexington Books.
- Markusková, Helena. 2017. „Armin Vámbéry – svetoznámy cestovateľ zo Svätého Jura.“ *Historika: Malokarpatský historický občasník* 1: 27-32. <https://www.mestskemuzeumpk.sk/clanok/armin-vambery-svetoznamy-cestovatel-zo-svateho-jura/3002>.
- Morvay, Peter. „Vámbéry: cestovateľ zo Sv. Jura.“ *Sme*, 20. marca 2007. <https://svet.sme.sk/c/3202859/vambery-cestovatel-zo-sv-jura.html>.
- Vámbéry Ármin Gimnázium - Gimnázium Ármina Vámbéryho s VJM. n.d. „Főoldal - Hlavná stránka.“ <https://vagsz.edupage.org>. Accessed November 11, 2020.
- Vámbéry Polgári Társulás. n.d. „Üdvözljük Önt a Vámbéry Polgári Társulás Honlapján.“ Accessed November 11, 2020. <https://vambery.sk>.

Yaxha-Nakum-Naranjo. Después del análisis realizado por Willey et al. (1967), este el trabajo más reciente y también importante de cerámica de este sitio tan conocido en las Tierras Bajas Mayas. Gracias a los nuevos resultados del proyecto y materiales recuperados, el registro de estos es muy importante como referencia de análisis y comparación reciente.

Resumen de la obra

El libro presenta el análisis tipológico y modal de los materiales cerámicos de Nakum, utilizando el sistema metodológico Tipo-Variedad, el más utilizado en los estudios cerámicos del área, sin embargo aplicando el análisis modal de las formas cerámicas de cada complejo cerámico, que brinda una información completa de las características cerámicas de cada fase y su identificación. El trabajo comienza con una descripción de la metodología aplicada, los atributos tomados en cuenta son el acabado de superficie, para lo que se utilizó una clave de colores utilizados en los dibujos presentados. La pasta, cuyo análisis se realizó mediante el análisis